

Wanneer een dorp in die tijd vrijheidsrechten kreeg, werd daarmee de kiem gelegd voor wat men later een stad ging noemen. Zo zijn, om enkele duidelijke voorbeelden te geven, de Brabantse hoofdsteden Leuven, Brussel, Antwerpen en Den Bosch als kleine Vrijheden begonnen, qua grondgebied beslist niet groter dan de Vrijheid Rode. Dat sommige van de Brabantse Vrijheden klein zijn gebleven en andere uitgroeiden tot een 'stad', in de latere betekenis van versterkte stad of vesting, is toe te schrijven aan een aantal toen nog niet te voorziene ontwikkelingen. Een gunstige ligging voor de opkomende handel of voor het oorlogsbedrijf van die tijd, een behoorlijk welvend achterland en soms ook al dan niet geïnteresseerde bestuurders hebben daarbij een rol gespeeld.

Vrijheidsrechten betekende voor de inwoners van het dorp dat zij voortaan vrije burgers waren die een aparte stand gingen vormen naast de adel en de geestelijkheid. Zo werden in 1232 de inwoners van de Vrijheid Rode vrije burgers of poorters met een eigen bestuur, eigen wetgeving en een burgerlijke rechtspraak (schepenbank). Aan de kerk van Sint-Oedenrode was een kapittel verbonden. De plaats had dus zowel op wereldlijk als kerkelijk gebied een bestuurlijke functie.

Bijna altijd had men in een Vrijheid het recht om markten te houden en dus ook een marktplaats. Stadsrechten gaven het privilege om zelf de eigen plaats te mogen verdedigen en impliceerde soms een ommuring met stadspoorten of vergelijkbare versterkingen. Voorbeelden van plaatsen die stadsrechten hadden gekregen maar geen ommuring of stadspoorten hadden, waren Oisterwijk, Sint-Oedenrode en Waalwijk.

Na 1300 verliep de economische ontwikkeling van Rode voorspoedig. Dit was te danken aan het rijke agrarische gebied met grote hoeven. De opbrengst van de gronden in de wijde omgeving werd verkocht op de grote langwerpige marktplaats, waar vanaf 1342 jaarmarkten

plaatsvonden. Ambachtslieden werden aangetrokken om er zich te vestigen vanwege de mogelijkheden die stadsrechten nu eenmaal boden. Aan de Dommel werden twee watermolens opgericht. Deze ontwikkelingen stagneerden na de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) waardoor een echte stedelijke ontwikkeling op een later moment is uitgebleven.